WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 26 czerwca 2008 r. *

W sprawach połączonych C-329/06 i C-343/06

mających za przedmiot wnioski o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożone przez Verwaltungsgericht Sigmaringen (Niemcy) (C-329/06) i Verwaltungsgericht Chemnitz (Niemcy) (C-343/06), postanowieniami z dnia 27 czerwca i 3 sierpnia 2006 r., które wpłynęły do Trybunału odpowiednio w dniu 28 lipca i 8 sierpnia 2006 r., w postępowaniach:

Arthur Wiedemann (C-329/06)

przeciwko

Land Baden-Württemberg,

oraz

* Język postępowania: niemiecki.

Peter Funk (C-343/06)

przeciwko

Stadt Chemnitz,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Rosas (sprawozdawca), prezes izby, J.N. Cunha Rodrigues, J. Klučka, A. Ó Caoimh i A. Arabadjiev, sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,
sekretarz: B. Fülöp, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 27 września 2007 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu A. Wiedemanna przez G. Stögera, Rechtsanwalt,

— w imieniu P. Funka przez A.M. Kohna, Rechtsanwalt,

— w imieniu Land Baden-Württemberg przez F. Lauxa, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu niemieckiego przez M. Lummę oraz C. Schulze-Bahr, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu włoskiego przez I.M. Braguglię, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez S. Fiorentina, avvocato dello Stato,

— w imieniu rządu portugalskiego przez L. Fernandesa oraz M. Ribes, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez G. Brauna oraz N. Yerrell, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 14 lutego 2008 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą wykładni art. 1 ust. 2 i art. 8 ust. 2 i 4 dyrektywy Rady 91/439/EWG z dnia 29 lipca 1991 r. w sprawie praw jazdy (Dz.U. L 237, s. 1) zmienionej rozporządzeniem (WE) nr 1882/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 września 2003 r. (Dz.U. L 284, s. 1, zwanej dalej „dyrektywą 91/439").

2 Wnioski te zostały złożone w ramach dwóch sporów pomiędzy odpowiednio A. Wiedemannem a Land Baden-Württemberg (sprawa C-329/06) oraz P. Funkiem a Stadt Chemnitz (sprawa C-343/06) w przedmiocie odmowy uznania przez Republikę Federalną Niemiec praw jazdy, które A. Wiedemann i P. Funk uzyskali w Republice Czeskiej po cofnięciu w trybie administracyjnym ich niemieckich praw jazdy z powodu, odpowiednio, zażywania narkotyków i spożywania alkoholu.

Ramy prawne

Przepisy wspólnotowe

3 Zgodnie z motywem pierwszym dyrektywy 91/439, który uchylił pierwszą dyrektywę Rady 80/1263/EWG z dnia 4 grudnia 1980 r. w sprawie wprowadzenia praw jazdy wydawanych w imieniu Wspólnoty (Dz.U. L 375, s. 1) z dniem 1 lipca 1996 r.:

„do celów wspólnej polityki transportowej i jako wkład do poprawy bezpieczeństwa drogowego, a także dla ułatwienia ruchu osób zamieszkałych w jednym z państw członkowskich innym niż to, w którym zdawały egzamin na prawo jazdy, pożądane jest, aby istniał jeden wzór krajowego prawa jazdy dla całej Wspólnoty, uznawany wzajemnie przez państwa członkowskie, bez potrzeby wymiany praw jazdy".

4 Motyw czwarty tej dyrektywy stanowi:

„z przyczyn dotyczących bezpieczeństwa drogowego należy ustanowić minimalne wymagania dla wydawania prawa jazdy".

5 Ostatni motyw dyrektywy 91/439 stanowi:

„[…] z powodów związanych z bezpieczeństwem drogowym i z ruchem państwa członkowskie powinny mieć możliwość stosowania ich przepisów krajowych

w sprawie cofnięcia, zawieszenia i unieważnienia praw jazdy w stosunku do wszystkich posiadaczy praw jazdy mających normalne miejsce zamieszkania na ich terytorium".

6 Artykuł 1 tej dyrektywy stanowi:

„1. Państwa członkowskie wprowadzają krajowe prawo jazdy oparte na wzorze wspólnotowym opisanym w załączniku I lub Ia zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy. […].

2. Prawa jazdy wydane przez państwa członkowskie są wzajemnie uznawane.

3. Jeżeli posiadacz ważnego prawa jazdy przyjmuje normalne miejsce zamieszkania w państwie członkowskim innym niż to, które wydało prawo jazdy, przyjmujące państwo członkowskie może stosować do posiadacza prawa jazdy swoje krajowe przepisy przez okres ważności tego prawa jazdy, badania lekarskie i obowiązki uiszczania opłat, a także może umieszczać w tym prawie jazdy informacje niezbędne dla służb administracyjnych".

7 Na podstawie art. 7 ust. 1 dyrektywy 91/439 prawa jazdy są wydawane kandydatom, którzy spełniają następujące warunki:

„a) […] przeszli badania umiejętności i zachowania oraz badanie teoretyczne i […] odpowiadają normom medycznym, zgodnie z przepisami załączników II i III;

b) […] mają normalne miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego wydającego prawo jazdy albo […] mogą przedstawić zaświadczenie, że studiują w tym kraju od co najmniej sześciu miesięcy".

8 Zgodnie z pkt 14 załącznika III do tej dyrektywy, zatytułowanego „Minimalne normy kondycji fizycznej i psychicznej do kierowania pojazdami o napędzie silnikowym", spożywanie alkoholu stanowi podstawowe zagrożenie dla bezpieczeństwa drogowego. W związku ze skalą problemu służby medyczne muszą wykazać się wyjątkową czujnością. Punkt 14.1 akapit pierwszy tego załącznika stanowi, że „praw jazdy nie wydaje się ani nie przedłuża się okresu ich ważności w przypadku osób ubiegających się o nie czy kierowców uzależnionych od alkoholu lub niebędących w stanie powstrzymać się od picia i kierowania pojazdem". Z drugiego akapitu pkt 14.1 wynika, że „osoby ubiegające się o prawo jazdy i kierowcy, którzy w przeszłości byli uzależnieni od alkoholu, mogą otrzymać prawo jazdy lub uzyskać przedłużenie okresu jego ważności po udowodnionym okresie abstynencji oraz z zastrzeżeniem opinii upoważnionego lekarza i regularnych kontrolnych badań lekarskich".

9 Punkt 15 tego samego załącznika stanowi, że „praw jazdy nie wydaje się ani nie przedłuża się okresu ich ważności w przypadku osób ubiegających się o nie czy kierowców uzależnionych od substancji psychotropowych lub regularnie nadużywających takich substancji, niezależnie od kategorii prawa jazdy, o jaką się ubiegają". Punkt 15.1 tego załącznika stanowi, że „praw jazdy nie wydaje się ani nie przedłuża się okresu ich ważności w przypadku osób ubiegających się o nie czy kierowców, którzy regularnie zażywają substancje psychotropowe, w jakiejkolwiek postaci, które mogą obniżać zdolność bezpiecznego kierowania pojazdem, w przypadku gdy wchłaniane ilości mogą niekorzystnie wpływać na jazdę. Przepis niniejszy stosuje się w odniesieniu do wszystkich innych produktów leczniczych czy kombinacji produktów leczniczych, wpływających na zdolność kierowania pojazdem".

10 Z pkt 5 tego samego załącznika wynika, że normy ustanowione przez państwa członkowskie w odniesieniu do wydawania lub przedłużania terminu ważności prawa jazdy mogą być bardziej rygorystyczne niż wymienione w tym załączniku.

11 Zgodnie z art. 7 ust. 5 dyrektywy 91/439:

„Żadna osoba nie może posiadać praw jazdy wydanych przez więcej niż jedno państwo członkowskie".

12 Artykuł 8 tej dyrektywy przewiduje:

„[…]

2. Z zastrzeżeniem przestrzegania zasady terytorialności prawa karnego i uregulowań prawnych dotyczących policji państwa członkowskie normalnego miejsca zamieszkania mogą stosować swoje przepisy krajowe dotyczące ograniczania, zawieszania, cofania lub unieważniania prawa jazdy posiadaczowi prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie oraz, w razie potrzeby, wymienić w tym celu to prawo jazdy.

[…]

4. Państwo członkowskie może odmówić uznania ważności jakiegokolwiek prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie osobie, która na terytorium poprzednio wymienionego państwa podlega jednemu ze środków, określonych w ust. 2.

[…]"

13 Artykuł 9 akapit pierwszy tej dyrektywy stanowi, że „normalne miejsce zamieszkania" oznacza „miejsce, w którym osoba fizyczna przebywa przez co najmniej 185 dni w każdym roku kalendarzowym, ze względu na swoje więzi osobiste i zawodowe, w przypadku osoby niezwiązanej z tym miejscem zawodowo, ze względu na osobiste powiązania, które wskazują na istnienie ścisłych więzi między tą osobą a miejscem, w którym mieszka".

14 Artykuł 12 ust. 3 dyrektywy 91/439 stanowi:

„Państwa członkowskie pomagają sobie wzajemnie we wprowadzaniu w życie niniejszej dyrektywy i, w razie potrzeby, wymieniają informacje na temat zarejestrowanych u siebie praw jazdy".

Przepisy krajowe

Przepisy dotyczące uznawania praw jazdy wydanych przez inne państwa członkowskie

15 Paragraf 28 ust. 1, 4 i 5 rozporządzenia w sprawie dopuszczenia osób do ruchu drogowego (rozporządzenie w sprawie praw jazdy) [Verordnung über die Zulassung von Personen zum Straßenverkehr (Fahrerlaubnisverordnung) z dnia 18 sierpnia 1998 r. (BGBl. 1998 I, s. 2214, zwane dalej „FeV"] stanowi:

„(1) Posiadacze ważnego prawa jazdy [Unii Europejskiej] lub prawa jazdy wydanego w państwach [Europejskiego Obszaru Gospodarczego (zwanego dalej „EOG")], mający normalne miejsce zamieszkania w rozumieniu § 7 ust. 1 lub 2 w [Niemczech], mogą w zakresie swoich uprawnień — z zastrzeżeniem ograniczeń określonych w ust. 2–4 — kierować pojazdami o napędzie silnikowym na terytorium Niemiec. Warunki dotyczące zagranicznych praw jazdy są także uznawane w Niemczech. Przepisy niniejszego rozporządzenia mają zastosowanie również do tych praw jazdy, z wyjątkiem odmiennych postanowień.

[…]

(4) Uprawnienie określone w ust. 1 nie dotyczy posiadaczy prawa jazdy [Unii] lub prawa jazdy wydanego w państwach EOG,

[…]

3. którym w Niemczech prawo jazdy zostało cofnięte tymczasowo lub ostatecznie na podstawie orzeczenia sądowego bądź pod rygorem natychmiastowej wykonalności lub ostatecznie na podstawie decyzji organu administracyjnego, którym ostatecznie odmówiono wydania prawa jazdy, bądź którym prawo jazdy nie zostało cofnięte jedynie dlatego, że w międzyczasie zrezygnowali oni z jego uzyskania,

[…]

(5) Po wydaniu decyzji określonych w ust. 4 pkt 3 i 4 prawo do korzystania z prawa jazdy [Unii] lub prawa jazdy wydanego w państwach EOG na terenie Niemiec, jest

przyznawane na wniosek, gdy ustaną przyczyny jego cofnięcia lub zakazu ubiegania się o nie […]".

Przepisy dotyczące cofnięcia prawa jazdy

16 Zgodnie z § 69 kodeksu karnego (Strafgesetzbuch) sąd karny zarządza cofnięcie prawa jazdy, jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że oskarżony jest niezdolny do kierowania pojazdami. Zgodnie z § 69a tego kodeksu, to cofnięcie jest połączone z okresem zakazu ubiegania się o nowe prawo jazdy (okres zakazu), który może wynosić od sześciu miesięcy do pięciu lat, a nawet w pewnych okolicznościach może być orzeczony na zawsze.

17 Na podstawie § 46 FeV — przepisu, który wprowadza w życie § 3 ustawy w sprawie ruchu drogowego (Straßenverkehrsgesetz), organ właściwy ds. wydawania praw jazdy cofnie uprawnienie do kierowania, jeżeli okaże się, że posiadacz prawa jazdy jest niezdolny do kierowania pojazdami. Zgodnie z § 46 ust. 5, uprawnienie do kierowania wygasa z powodu cofnięcia prawa jazdy. W przypadku zagranicznego prawa jazdy jego cofnięcie powoduje wygaśnięcie uprawnienia do kierowania pojazdami na terytorium kraju.

Przepisy dotyczące zdolności do kierowania

18 Paragraf 11 FeV, zatytułowany „Zdolność", stanowi:

„(1) Kandydaci na prawo jazdy muszą spełniać konieczne dla tego celu warunki fizyczne i psychiczne. Warunki te nie są spełnione w szczególności w przypadku

chorób lub ułomności określonych w załączniku 4 lub 5, które wyłączają zdolność lub warunkową zdolność [do kierowania pojazdami samochodowymi]. […]

(2) Jeżeli są znane okoliczności uzasadniające wątpliwości co do zdolności fizycznych lub psychicznych kandydata na prawo jazdy, organy właściwe ds. praw jazdy mogą zarządzić przedłożenie przez kandydata opinii medycznej w celu przygotowania decyzji w sprawie wydania lub przedłużenia prawa jazdy lub w sprawie nałożenia ograniczeń lub warunków. […]

(3) Przedłożenie opinii oficjalnie uznanego ośrodka kontroli zdolności do kierowania (opinia medyczno-psychologiczna) można zarządzić w celu wyjaśnienia wątpliwości dotyczących zdolności do kierowania w celach określonych w ust. 2 [w szczególności]

[…]

4. w przypadku ciężkich lub powtarzających się naruszeń kodeksu ruchu drogowego lub przestępstw mających związek z ruchem drogowym lub ze zdolnością do kierowania […]

lub

5. przy ponownym wydaniu prawa jazdy,

[…]

b) gdy cofnięcie prawa jazdy jest oparte na przesłankach określonych w pkt 4.

[…]

(8) Jeżeli osoba zainteresowana odmówi poddania się badaniu lub nie dostarczy organom właściwym ds. praw jazdy wymaganej od niej opinii w terminie, właściwy organ jest uprawniony do stwierdzenia w swej decyzji braku zdolności osoby zainteresowanej […]".

19 Paragraf 13 FeV zatytułowany „Zdolność w przypadku problemów z alkoholem", umożliwia właściwym organom zarządzenie w pewnych okolicznościach przedstawienia opinii medyczno-psychologicznej w celu przygotowania właściwych decyzji dotyczących wydania lub przedłużenia prawa jazdy albo dotyczących nałożenia ograniczeń lub warunków w odniesieniu do uprawnienia do kierowania. Jest tak w szczególności, gdy według opinii medycznej lub na podstawie określonych faktów istnieją przesłanki nadużywania alkoholu lub gdy naruszenia ruchu drogowego były popełniane wielokrotnie pod wpływem alkoholu.

20 Paragraf 14 FeV zatytułowany „Zdolność w przypadku problemów z narkotykami", ma następujące brzmienie:

„(1) W celu przygotowania decyzji dotyczących wydania lub przedłużenia prawa jazdy albo dotyczących nałożenia ograniczeń lub warunków w odniesieniu do

uprawnienia do kierowania, właściwe organy zarządzą przedstawienie opinii medyczno-psychologicznej (§ 11 ust. 2 zdanie trzecie), jeżeli okoliczności uzasadniają przypuszczenie,

1. że ma miejsce uzależnienie od środków odurzających w rozumieniu ustawy o środkach odurzających [Gesetz über den Verkehr mit Betäubungsmitteln (Betäubungsmittelgesetz)] w brzmieniu ogłoszonym w dniu 1 marca 1994 r. (BGBl. I, s. 358), zmienionej […] przez art. 4 ustawy z dnia 26 stycznia 1998 r. (BGBl. I, s. 160), w wersji obowiązującej w danym czasie, lub od innych substancji psychoaktywnych,

2. że ma miejsce zażywanie środków odurzających w rozumieniu ustawy o środkach odurzających,

[…]

(2) Dla celów ust. 1 zarządza się przedstawienie opinii medyczno-psychologicznej, gdy

1. prawo jazdy zostało cofnięte z jednego z powodów wymienionych w ust. 1 lub

2. należy wyjaśnić, czy osoba zainteresowana znajduje się jeszcze w stanie uzależnienia od środków odurzających lub substancji wymienionych w ust. 1 bądź — nie będąc uzależniona — nadal je zażywa".

21 Paragraf 20 ust. 1 FeV przewiduje, że w przypadku wydania nowego prawa jazdy po jego cofnięciu mają zastosowanie przepisy dotyczące pierwszego wydania prawa jazdy. Zgodnie z ust. 2 tego paragrafu, właściwy organ może wprawdzie zrezygnować z badań związanych z wydaniem prawa jazdy, gdy nie istnieje żadna przesłanka uzasadniająca przekonanie, że kandydat nie posiada już koniecznych umiejętności i zdolności, jednakże ust. 3 tego przepisu przewiduje, że taka decyzja nie narusza zobowiązania do przedłożenia opinii medyczno-psychologicznej przewidzianej w § 11 ust. 3 akapit pierwszy pkt 5 FeV.

Postępowania przed sądami krajowymi i pytania prejudycjalne

Sprawa C-329/06

22 Arthur Wiedemann, obywatel niemiecki, zamieszkiwał w Niemczech od dnia 30 czerwca 1995 r., najpierw w Bad Waldsee, następnie w Wangen w Allgäu.

23 W dniu 29 kwietnia 2002 r. Landratsamt Ravensburg (starostwo w Ravensburg) wydał mu prawo jazdy kategorii B połączone z okresem próby wynoszącym dwa lata. W dniu 2 września 2003 r. A. Wiedemann został zobowiązany do udziału w seminarium szkoleniowym w następstwie naruszenia przepisów o ruchu drogowym. Badanie moczu przeprowadzone u niego w dniu 20 marca 2004 r. wykazało zażycie heroiny i marihuany. Przy tej okazji przyznał się on do regularnego zażywania marihuany.

24 Decyzją z dnia 14 kwietnia 2004 r. Landratsamt Ravensburg cofnął A. Wiedemannowi prawo jazdy na tej podstawie, że nie jest on zdolny do kierowania pojazdami samochodowymi z powodu zażywania narkotyków.

25 Odwołanie wniesione od tej decyzji przez zainteresowanego zostało oddalone przez Regierungspräsidium Tübingen (zarząd rejencji Tybingi) decyzją z dnia 16 sierpnia 2004 r., która stała się prawomocna w dniu 20 września 2004 r.

26 W dniu 19 września 2004 r., w niedzielę, organy czeskie właściwe ds. praw jazdy w mieście Karlovice (Republika Czeska) wydały decyzję w sprawie uznania uprawnienia A. Wiedemanna do kierowania. W dniu 1 października 2004 r. wydano mu czeskie prawo jazdy kategorii B, które jako miejsce zamieszkania uprawnionego zawierało zapis „Bad Waldsee, Niemcy".

27 Z tym prawem jazdy A. Wiedemann poruszał się po Niemczech, gdzie w dniu 11 października 2004 r. spowodował wypadek. W dniu 16 października 2004 r. to prawo jazdy zostało zatrzymane przez komisariat policji w Ravensburg.

28 Decyzją z dnia 27 października 2004 r. Landratsamt w Ravensburg pozbawił A. Wiedemanna uprawnienia do kierowania pojazdami samochodowymi na terytorium Niemiec wynikającego z czeskiego prawa jazdy z tego powodu, że na podstawie prawa niemieckiego nadal nie wykazał on swojej zdolności do kierowania tymi pojazdami. To prawo jazdy zostało później zwrócone z następującą adnotacją: „prawo jazdy nie uprawnia do kierowania pojazdami samochodowymi w Niemczech".

29 Za pośrednictwem organów niemieckich minister transportu Republiki Czeskiej został poinformowany, że prawo jazdy zostało wydane przez właściwe organy czeskie bez uwzględnienia okoliczności, że A. Wiedemann miał główne miejsce zamieszkania

w Niemczech oraz wcześniejszego cofnięcia niemieckiego prawa jazdy zainteresowanemu z powodu braku zdolności do kierowania wskutek zażywania narkotyków, które zresztą nadal miało miejsce.

30 Pismami z dnia 18 kwietnia 2005 r. oraz z dnia 10 stycznia 2006 r. czeski minister transportu zawiadomił, że podejmie badanie decyzji właściwych organów czeskich.

31 Ponieważ postępowanie odwoławcze w sprawie decyzji z dnia 27 października 2004 r. pozostało bezskuteczne, w dniu 6 lipca 2005 r. A. Wiedemann wniósł skargę do Verwaltungsgericht Sigmaringen (sąd administracyjny w Sigmaringen), który postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 1 ust. 2 i art. 8 ust. 2 i 4 dyrektywy [91/439] należy interpretować w ten sposób, że cofnięcie prawa jazdy w trybie administracyjnym przez państwo [członkowskie] miejsca zamieszkania z powodu braku zdolności do kierowania pojazdami nie stoi na przeszkodzie wydaniu prawa jazdy przez inne państwo członkowskie i czy państwo [członkowskie] miejsca zamieszkania musi co do zasady uznać takie prawo jazdy?

2) Czy art. 1 ust. 2 w związku z art. 7 ust. 1 lit. a), art. 8 ust. 2 i 4 oraz załącznikiem III do dyrektywy [91/439] należy interpretować w ten sposób, że państwo [członkowskie] miejsca zamieszkania nie ma obowiązku uznania prawa jazdy, którego posiadacz po cofnięciu mu prawa jazdy w [tym] państwie [członkowskim] wyłudził prawo jazdy [albo] celowo wprowadzając w błąd właściwy w sprawach prawa jazdy organ w państwie [członkowskim] wydającym nie przedstawiając dowodu, że odzyskał zdolność do kierowania [albo] działając w utajonym porozumieniu z funkcjonariuszami państwa [członkowskiego] wydającego?

3) Czy art. 1 ust. 2 i art. 8 ust. 2 i 4 dyrektywy [91/439] należy interpretować w ten sposób, że państwo [członkowskie] miejsca zamieszkania, po cofnięciu prawa jazdy przez jego organy administracyjne, może tymczasowo zawiesić ważność prawa jazdy wydanego w innym państwie członkowskim lub może zakazać posługiwania się nim do czasu zbadania przez państwo [członkowskie] wydające, czy nie zachodzi potrzeba cofnięcia prawa jazdy uzyskanego z naruszeniem prawa?"

32 W dniu 26 kwietnia 2007 r. Trybunał został powiadomiony o piśmie z dnia 14 marca 2006 r. skierowanym do niemieckiego ministra transportu przez jego czeskiego odpowiednika, w którym ten ostatni potwierdzał, że czeskie prawo jazdy zostało wydane A. Wiedemannowi zgodnie z właściwymi przepisami. To pismo wraz z niemieckim tłumaczeniem zostały przekazane Trybunałowi przez sąd krajowy. Zgodnie z art. 23 Statutu Trybunału dokumenty te zostały przekazane wszystkim zainteresowanym, którzy przedłożyli uwagi na piśmie.

Sprawa C-343/06

33 Prawomocnym wyrokiem Amtsgericht Chemnitz (sąd rejonowy w Chemnitz) z dnia 25 maja 2001 r. Peter Funk, posiadacz prawa jazdy kategorii B wydanego w Niemczech w dniu 12 lipca 2000 r. został skazany za kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości. Jego uprawnienie do kierowania pojazdami samochodowymi zostało uchylone, prawo jazdy cofnięto oraz otrzymał on zakaz uzyskania nowego niemieckiego prawa jazdy przez okres dziewięciu miesięcy kończący się w dniu 24 lutego 2002 r.

34 W ramach starań podjętych przez P. Funka w celu otrzymania nowego prawa jazdy został on poddany badaniu medyczno-psychologicznemu. Opinia z tego badania z dnia 7 lutego 2002 r. stwierdzała, że zainteresowany nie jest zdolny do kierowania pojazdami samochodowymi na tej podstawie, że w braku pozytywnego rozwoju jego osobowości istnieje znaczne niebezpieczeństwo nawrotu. Jednakże po odbyciu kursu P. Funk otrzymał nowe prawo jazdy w dniu 26 marca 2002 r.

35 Przy okazji kontroli przeprowadzonej w dniu 17 czerwca 2002 r. zostało stwierdzone, że P. Funk ponownie znajdował się pod wpływem alkoholu. Ponieważ nowa opinia z badania sporządzona w dniu 17 czerwca 2003 r. w następstwie tej kontroli stwierdzała, że można oczekiwać, iż zainteresowany nadal będzie kierować pojazdami po spożyciu alkoholu, decyzją z dnia 15 lipca 2003 r. Stadt Chemnitz cofnęło mu nowe prawo jazdy.

36 P. Funk ubiegał się o nowe prawo jazdy w dniu 2 grudnia 2003 r. Jednakże z uwagi na sporządzenie negatywnej opinii z badania w dniu 27 lutego 2004 r. cofnął swój wniosek.

37 Z postanowienia odsyłającego wynika, że w dniu 9 grudnia 2004 r., czyli kiedy był zgłoszony w urzędzie meldunkowym Chemnitz jako mający tam jedyne miejsce zamieszkania, którą to okoliczność później sam potwierdził, P. Funk uzyskał prawo jazdy kategorii B w Teplice (Republika Czeska).

38 Po uzyskaniu informacji o tej okoliczności, w dniu 10 lutego 2005 r. Stadt Chemnitz nakazało P. Funkowi przedstawienie opinii wykazującej jego zdolność do kierowania pojazdami samochodowymi. Ponieważ nie zastosował się on do tego nakazu, decyzją z dnia 11 maja 2005 r. Stadt Chemnitz cofnęło prawo do korzystania z jego czeskiego prawa jazdy na terytorium Niemiec i pod karą grzywny nakazało przedłożenie tego prawa jazdy w celu dokonania na nim adnotacji o tym zakazie. Decyzją z dnia 31 maja 2005 r. ustaliło ono grzywnę w wysokości 500 euro w przypadku niewykonania tego nakazu i zagroziło P. Funkowi cofnięciem tego prawa jazdy.

39 Ponieważ postępowanie odwoławcze w sprawie tych decyzji pozostało bezskuteczne, P. Funk wniósł skargę do Verwaltungsgericht Chemnitz (sąd administracyjny w Chemnitz), który postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy zgodnie z art. 1 ust. 2 w związku z art. 8 ust. 2 i 4 dyrektywy [91/439] państwo członkowskie może żądać od posiadacza prawa jazdy wydanego w innym państwie członkowskim, aby złożył on wniosek do organów administracyjnych [pierwszego państwa członkowskiego] o uznanie prawa do posługiwania się tym dokumentem na [jego] terytorium w sytuacji, gdy posiadaczowi prawa jazdy cofnięto [poprzednie] prawo jazdy, [które mu wydano] w tym [pierwszym] państwie członkowskim lub zostało ono w inny sposób unieważnione?

2) Jeżeli odpowiedź będzie przecząca: czy art. 1 ust. 2 w związku z art. 8 ust. 2 i 4 dyrektywy [91/439] należy interpretować w ten sposób, że państwo członkowskie może odmówić uznania na swoim terytorium prawa jazdy wydanego w innym państwie członkowskim, [jeżeli poprzednie] prawo jazdy [wydane przez pierwsze państwo członkowskie] zostało cofnięte zainteresowanemu przez organy administracyjne w sytuacji, gdy zgodnie z przepisami pierwszego państwa członkowskiego w przypadku administracyjnego cofnięcia lub unieważnienia prawa jazdy nie ma okresu zakazu wydania [nowego prawa jazdy] i gdy roszczenie o to wydanie prawa jazdy powstaje dopiero wówczas, gdy zainteresowany na zarządzenie organów administracyjnych przedłoży dowód zdolności do kierowania w postaci opinii medyczno-psychologicznej, bliżej określonej przepisami krajowymi?

3) Jeśli odpowiedź będzie przecząca: czy art. 1 ust. 2 w związku z art. 8 ust. 2 dyrektywy [91/439] należy interpretować w ten sposób, że państwo członkowskie może odmówić uznania na swoim terytorium prawa jazdy wydanego w innym państwie członkowskim, [jeżeli poprzednie] prawo jazdy [wydane przez pierwsze państwo członkowskie] zostało cofnięte zainteresowanemu przez organy administracyjne na terytorium [tego pierwszego] państwa członkowskiego […] bądź zostało ono unieważnione bądź, gdy z przyczyn obiektywnych [brak miejsca zamieszkania w państwie członkowskim wydającym sporne prawo jazdy, odmowne załatwienie wniosku o wydanie nowego prawa jazdy na terytorium (pierwszego) państwa członkowskiego] należy przypuszczać, że poprzez uzyskanie prawa jazdy [Unii Europejskiej] [wydanego przez inne państwo członkowskie] miało nastąpić obejście ścisłych wymogów materialnych krajowego postępowania dotyczącego ponownego wydania prawa jazdy, w szczególności badania medyczno-psychologicznego?”

40 Pismo z dnia 5 września 2005 r. od czeskiego ministra transportu, w którym została potwierdzona ważność czeskiego prawa jazdy P. Funka, zostało załączone do uwag tego ostatniego oraz zostało przekazane Trybunałowi pismem z dnia 21 czerwca 2007 r. Zgodnie z art. 23 Statutu Trybunału pismo to zostało przekazane wszystkim zainteresowanym, którzy przedłożyli uwagi na piśmie.

Postępowanie przed Trybunałem

41 Postanowieniem z dnia 10 października 2006 r. prezes Trybunału zarządził połączenie spraw C-329/06 i C-343/06 do celów procedury pisemnej i ustnej oraz do wydania wyroku.

42 Poprzez szereg pytań na piśmie, które zostały doręczone w dniu 1 sierpnia 2007 r., Trybunał zadał pytanie rządowi czeskiemu w przedmiocie przepisów Republiki Czeskiej dotyczących badania warunków wymienionych w art. 7 ust. 1 lit. a) i b) dyrektywy 91/439 i możliwości wydania prawa jazdy zawierającego określenie miejsca zamieszkania uprawnionego znajdującego się w innym państwie członkowskim oraz w odniesieniu do kryteriów mających zastosowanie w celu stwierdzenia, czy osoba ma miejsce zamieszkania w tym państwie członkowskim i istnienia kontroli dotyczących faktycznego charakteru tego miejsca zamieszkania.

43 Faksem, który wpłynął do sekretariatu Trybunału w dniu 31 sierpnia 2007 r. rząd czeski odpowiedział na te pytania, że warunek dotyczący normalnego miejsca zamieszkania, jak to przewiduje dyrektywa 91/439 został wprowadzony do czeskiego porządku prawnego dopiero z dniem 1 lipca 2006 r. W okresie poprzedzającym tę datę przepisy czeskie pozwalały na wydanie uprawnienia do kierowania osobom, które nie miały stałego lub czasowego miejsca zamieszkania na terytorium Republiki Czeskiej.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

44 Niniejsze pytania prejudycjalne dotyczą dwóch aspektów wzajemnego uznawania praw jazdy, które zbadać kolejno, tzn. uprawnienie państwa członkowskiego, po pierwsze, do odmowy uznania ważności prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie, a po drugie, do tymczasowego zawieszenia uprawnienia do kierowania wynikającego z takiego prawa jazdy do czasu, aż państwo członkowskie wydające podejmie decyzję co do ewentualnego cofnięcia tego prawa jazdy.

W przedmiocie uprawnienia państwa członkowskiego do odmowy uznania ważności prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie

45 Tytułem wstępu należy zauważyć, że w ramach procedury współpracy pomiędzy sądami krajowymi a Trybunałem ustanowionej w art. 234 WE, do Trybunału należy udzielenie sądowi krajowemu użytecznej odpowiedzi, która umożliwi mu rozstrzygnięcie zawisłego przed nim sporu. W tym aspekcie w danym wypadku do Trybunału należy przeformułowanie przedstawionych mu pytań. Ponadto należy przypomnieć, że zadaniem Trybunału jest wykładnia wszystkich przepisów prawa wspólnotowego, jakich potrzebują sądy krajowe w celu rozstrzygnięcia wniesionych przed nie sporów, nawet jeżeli przepisy te nie są wyraźnie wskazane w pytaniach przedstawionych przez te sądy (wyroki z dnia 18 marca 1993 r. w sprawie C-280/91 Viessmann, Rec. s. I-971, pkt 17, z dnia 11 grudnia 1997 r. w sprawie C-42/96 Immobiliare SIF, Rec. s. I-7089, pkt 28, oraz z dnia 8 marca 2007 r. w sprawie C-45/06 Campina, Zb.Orz. s. I-2089, pkt 30 i 31).

46 W niniejszej sprawie, w świetle faktów znajdujących się u podstaw postępowań przed sądami krajowymi oraz treści uwag przedstawionych Trybunałowi, badanie przedłożonych pytań powinno uwzględnić art. 7 ust. 1 lit. a) i b) dyrektywy 91/439. W celu udzielenia użytecznej, a także możliwie pełnej odpowiedzi na pytania prejudycjalne należy zatem, skoro sąd krajowy tego zaniechał, odpowiednio rozszerzyć ich zakres.

47 Poprzez dwa pierwsze pytania w sprawie C-329/06 oraz poprzez pytanie drugie i trzecie w sprawie C-343/06 sądy krajowe dążą w istocie do ustalenia, czy art. 1 ust. 2, art. 7 ust. 1 lit. a) i b) oraz art. 8 ust. 2 i 4 dyrektywy 91/439 należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one temu, aby państwo członkowskie (państwo członkowskie przyjmujące) odmówiło uznania na swoim terytorium prawa jazdy wydanego później przez inne państwo członkowskie (państwo członkowskie wydające) osobie, wobec której uprzednio w państwie członkowskim przyjmującym zastosowano środek polegający na cofnięciu wcześniejszego prawa jazdy za kierowanie pod wpływem narkotyków lub alkoholu, jeżeli ta osoba uzyskała to prawo jazdy poza okresem zakazu ubiegania się o nowe prawo jazdy, jednakże z naruszeniem warunku miejsca zamieszkania lub warunków dotyczących zdolności, jakie państwo członkowskie przyjmujące nakłada w tym zakresie w celu zapewnienia bezpieczeństwa drogowego.

48 Pytania te należy badać łącznie z pytaniem pierwszym w sprawie C-343/06, które zasadniczo zmierza do ustalenia, czy państwo członkowskie przyjmujące może wymagać od posiadacza nowego prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie, aby przed skorzystaniem z niego ubiegał się o uznanie prawa do posługiwania się tym prawem jazdy w państwie członkowskim przyjmującym, jeżeli prawo jazdy, którym dysponował, zostało wcześniej cofnięte lub uchylone w tym ostatnim państwie członkowskim.

49 Z motywu pierwszego dyrektywy 91/439 wynika, że ogólna zasada wzajemnego uznawania praw jazdy wydawanych przez państwa członkowskie wyrażona w art. 1 ust. 2 tej dyrektywy została wprowadzona w szczególności w celu ułatwienia ruchu osób zamieszkałych w państwie członkowskim innym niż to, w którym zdawały egzamin na prawo jazdy (wyrok z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie C-476/01 Kapper, Rec. s. I-5205, pkt 71).

50 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem art. 1 ust. 2 przewiduje wzajemne uznawanie, bez jakichkolwiek formalności, praw jazdy wydawanych przez państwa członkowskie. Przepis ten nakłada na państwa członkowskie jasne i wyraźne zobowiązanie, które nie pozostawia żadnego zakresu uznania w odniesieniu do działań, które należy podjąć w celu zastosowania się do niego (zob. podobnie wyroki z dnia 29 października 1998 r. w sprawie C-230/97 Awoyemi, Rec. s. I-6781, pkt 41 i 43; z dnia 10 lipca 2003 r. w sprawie C-246/00 Komisja przeciwko Niderlandom, Rec. s. I-7485, pkt 60 i 61; ww. wyrok w sprawie Kapper, pkt 45; postanowienia z dnia 6 kwietnia 2006 r.

w sprawie C-227/05 Halbritter, niepublikowane w Zbiorze, pkt 25, oraz z dnia 28 września 2006 r. w sprawie C-340/05 Kremer, niepublikowane w Zbiorze, pkt 27).

51 Wynika z tego, że państwo członkowskie przyjmujące nie może nakładać jakichkolwiek wstępnych formalności dla uznania prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie. Jest zatem sprzeczne z powołaną zasadą wzajemnego uznawania, aby nakładać na posiadacza prawa jazdy wydanego przez jedno państwo członkowskie zobowiązanie do ubiegania się o uznanie tego prawa jazdy w innym państwie członkowskim (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Niderlandom, pkt 60 i n.).

52 Do państwa członkowskiego wydającego należy zbadanie, czy są spełnione minimalne warunki nałożone przez prawo wspólnotowe, w szczególności te dotyczące miejsca zamieszkania i zdolności do kierowania, a zatem, czy wydanie prawa jazdy — ewentualnie nowego prawa jazdy — jest uzasadnione.

53 Zatem, gdy organy jednego państwa członkowskiego wydały prawo jazdy zgodnie z art. 1 ust. 1 dyrektywy 91/439, inne państwa członkowskie nie są uprawnione do badania przestrzegania warunków wydania przewidzianych przez tę dyrektywę (zob. podobnie ww. postanowienia w sprawie Halbritter, pkt 34 i w sprawie Kremer, pkt 27). Posiadanie prawa jazdy wydanego przez państwo członkowskie należy uważać za stanowiące dowód, że posiadacz tego prawa jazdy w dniu jego wydania spełniał te warunki (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Niderlandom, pkt 75; postanowienie z dnia 11 grudnia 2003 r. w sprawie C-408/02 Da Silva Carvalho, pkt 21, oraz ww. wyrok w sprawie Kapper, pkt 46). Okoliczność, że zgodnie z pkt 5 załącznika III do tej dyrektywy przy każdym wydaniu prawa jazdy państwo członkowskie może wymagać bardziej rygorystycznego badania lekarskiego niż te wymienione w tym załączniku, nie narusza zatem zobowiązania tego państwa członkowskiego do uznania praw jazdy wydanych przez inne państwa członkowskie zgodnie z tą dyrektywą.

54 Wynika z tego, po pierwsze, że państwo członkowskie przyjmujące, które poddaje wydanie prawa jazdy bardziej rygorystycznym warunkom krajowym, w szczególności

po cofnięciu wcześniejszego prawa jazdy, nie może odmówić uznania prawa jazdy wydanego później przez inne państwo członkowskie tylko na tej podstawie, że posiadacz tego nowego prawa jazdy uzyskał je na podstawie przepisów krajowych, które nie nakładają takich samych wymogów, jak to państwo członkowskie przyjmujące.

55 Po drugie, zasada wzajemnego uznawania sprzeciwia się temu, aby państwo członkowskie przyjmujące odmówiło uznania prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie na tej podstawie, że według informacji pochodzących z państwa członkowskiego przyjmującego posiadacz tego prawa jazdy w dniu jego wydania nie spełniał warunków wymaganych do jego uzyskania (zob. podobnie ww. postanowienie w sprawie Da Silva Carvalho, pkt 22, oraz ww. wyrok w sprawie Kapper, pkt 47).

56 Ponieważ dyrektywa 91/439 przyznaje państwu członkowskiemu wydającemu wyłączną kompetencję do upewnienia się, że wystawiane przezeń prawa jazdy są wydawane z poszanowaniem warunków nałożonych przez tę dyrektywę, tylko do tego państwa członkowskiego należy podjęcie działań właściwych w odniesieniu do tych praw jazdy, co do których później okazało się, że posiadacze nie spełniali tych warunków (zob. podobnie ww. postanowienie w sprawie Da Silva Carvalho, pkt 23, oraz ww. wyrok w sprawie Kapper, pkt 48).

57 Gdy państwo członkowskie ma poważne powody, by wątpić w prawidłowość prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie, do niego należy zawiadomienie innego państwa członkowskiego w ramach wzajemnej pomocy i wymiany informacji ustanowionych w art. 12 ust. 3 dyrektywy 91/439. W przypadku gdy państwo członkowskie wydające nie podejmie właściwych działań, państwo członkowskie przyjmujące może wszcząć wobec tego ostatniego postępowanie na postawie art. 227 WE mające na celu stwierdzenie przez Trybunał uchybienia zobowiązaniom wynikającym z dyrektywy 91/439 (zob. podobnie ww. postanowienie w sprawie Da Silva Carvalho, pkt 23, oraz ww. wyrok w sprawie Kapper, pkt 48).

58 Wprawdzie z powodów związanych z bezpieczeństwem drogowym — jak też wynika z ostatniego motywu dyrektywy 91/439 — jej art. 8 ust. 2 i 4 w pewnych

okolicznościach pozwalają państwom członkowskim na stosowanie ich przepisów krajowych w sprawie ograniczenia, zawieszenia, cofnięcia i unieważnienia prawa jazdy w stosunku do wszystkich posiadaczy praw jazdy mających normalne miejsce zamieszkania na ich terytorium.

59 Należy jednak przypomnieć, po pierwsze, że to uprawnienie, jak wynika z art. 8 ust. 2 dyrektywy 91/439, może być wykonywane jedynie z powodu zachowania zainteresowanego po uzyskaniu prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie (zob. podobnie ww. postanowienia w sprawie Halbritter, pkt 38 i w sprawie Kremer, pkt 35).

60 Po drugie, art. 8 ust. 4 akapit pierwszy, który upoważnia państwo członkowskie do odmowy uznania ważności prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie osobie, która na terytorium pierwszego państwa członkowskiego podlega jednemu ze środków ograniczenia, zawieszenia, cofnięcia lub unieważnienia prawa jazdy, stanowi odstępstwo od ogólnej zasady wzajemnego uznawania praw jazdy, a zatem podlega ścisłej wykładni (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Kapper, pkt 70 i 72, oraz ww. postanowienia w sprawie Halbritter, pkt 35 i w sprawie Kremer, pkt 28).

61 W tym względzie należy najpierw podkreślić, że nawet jeśli przepis ten pozwala państwu członkowskiemu pod pewnymi warunkami odmówić uznania ważności prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie, wbrew temu, co twierdzi rząd niemiecki, nie wynika także z tego, że pierwsze państwo członkowskie może podporządkować prawo do posługiwania się prawem jazdy wydanym przez to drugie państwo uprzedniemu zezwoleniu (zob. podobnie ww. postanowienie w sprawie Kremer, pkt 37).

62 Skoro bowiem wydanie prawa jazdy przez państwo członkowskie powinno nastąpić z zachowaniem minimalnych warunków nałożonych przez dyrektywę 91/439, wśród nich tych wymienionych w jej załączniku III, dotyczących zdolności do kierowania, wykładnia art. 8 ust. 4 akapit pierwszy tej dyrektywy, zgodnie z którą ogólnie każdy

posiadacz prawa jazdy, które zostało cofnięte lub unieważnione w państwie członkowskim, może być zobowiązany do stawienia się przed właściwe organy tego państwa członkowskiego w celu uzyskania zezwolenia na korzystanie z uprawnienia do kierowania wynikającego z prawa jazdy wydanego później w innym państwie członkowskim, byłaby sprzeczna ze zobowiązaniem do wzajemnego uznawania bez formalności.

63 Przepis ten nie mógłby też być powoływany przez państwo członkowskie w celu odmowy uznania ważności jakiegokolwiek prawa jazdy, które mogło później być wydane przez inne państwo członkowskie na czas nieokreślony osobie, wobec której zastosowano środek polegający na cofnięciu lub unieważnieniu prawa jazdy wydanego przez to państwo członkowskie (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Kapper, pkt 76, oraz ww. postanowienia w sprawie Halbritter, pkt 27 i w sprawie Kremer, pkt 29). Zatem przyznanie, że państwo członkowskie ma prawo powołać się na swoje przepisy krajowe w celu odmowy na czas nieokreślony uznania ważności prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie, byłoby właśnie zaprzeczeniem zasady wzajemnego uznawania praw jazdy, która stanowi zwornik systemu wprowadzonego dyrektywą 91/439 (ww. wyrok w sprawie Kapper, pkt 77, oraz ww. postanowienia w sprawie Halbritter, pkt 28 i w sprawie Kremer, pkt 30).

64 W szczególności Trybunał stwierdził w pkt 38 ww. postanowienia w sprawie Kremer, że gdy na terytorium państwa członkowskiego zastosowano środek polegający na cofnięciu prawa jazdy niepołączony z okresem zakazu ubiegania się o nowe prawo jazdy, przepisy art. 1 ust. 2 w związku z art. 8 ust. 2 i 4 dyrektywy 91/439 sprzeciwiają się temu, aby to państwo członkowskie odmawiało uznania na swoim terytorium uprawnienia do kierowania wynikającego z prawa jazdy wydanego później w drugim państwie członkowskim, a zatem ważności tego prawa jazdy, dopóki jego posiadacz nie podda się warunkom wymaganym przez to pierwsze państwo członkowskie do wydania nowego prawa jazdy w następstwie tego cofnięcia, w tym badaniu zdolności do kierowania potwierdzającemu, że nie istnieją już powody uzasadniające to cofnięcie.

65 Z powyższego wynika natomiast, że przepisy art. 1 ust. 2 i art. 8 ust. 4 dyrektywy 91/439 nie sprzeciwiają się temu, aby państwo członkowskie odmówiło osobie, wobec której na jego terytorium zastosowano środek polegający na cofnięciu prawa jazdy połączony z zakazem ubiegania się o nowe prawo jazdy przez czas określony,

uznania nowego prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie podczas tego okresu zakazu.

66 Podobnie, wprawdzie art. 8 ust. 2 dyrektywy 91/439 nie pozwala państwu członkowskiemu normalnego miejsca zamieszkania odmówić uznania prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie tylko na tej podstawie, że posiadaczowi tego prawa jazdy wcześniej odebrano poprzednie prawo jazdy w państwie członkowskim normalnego miejsca zamieszkania, jednakże przepis ten pozwala mu, jak też przypomniano w pkt 55 i 56 niniejszego wyroku, z zastrzeżeniem przestrzegania zasady terytorialności prawa karnego i uregulowań prawnych dotyczących policji ograniczyć, zawiesić, cofnąć lub unieważnić nowe prawo jazdy, jeżeli uzasadnia to zachowanie jego posiadacza po wydaniu prawa jazdy według prawa krajowego państwa członkowskiego przyjmującego.

67 W celu udzielenia odpowiedzi na pytania przedstawione przez sądy krajowe, należy następnie zbadać w szczególności kwestię zastosowania zasady wzajemnego uznawania, jak powołano powyżej, gdy jest bezsporne, że nowe prawo jazdy zostało wydane z naruszeniem warunku miejsca zamieszkania nałożonego dyrektywą 91/439.

68 W tym zakresie z motywu czwartego tej dyrektywy wynika, że wśród warunków ustanowionych w celu zapewnienia bezpieczeństwa drogowego figurują te wymienione w art. 7 ust. 1 lit. a) i b) tej dyrektywy, która poddaje wydanie prawa jazdy wymogom dotyczącym odpowiednio zdolności do kierowania i miejsca zamieszkania.

69 Jak też podnosi Komisja Wspólnot Europejskich w swoich uwagach, warunek miejsca zamieszkania w szczególności przyczynia się do zwalczania „turystyki praw jazdy" w braku całkowitej harmonizacji przepisów państw członkowskich dotyczących wydawania praw jazdy. Ponadto, jak stwierdził rzecznik generalny w pkt 78 swojej opinii, warunek ten jest niezbędny do badania przestrzegania warunku zdolności do kierowania.

70 Artykuł 7 ust. 5 dyrektywy 91/439, który stanowi, że żadna osoba nie może posiadać praw jazdy wydanych przez więcej niż jedno państwo członkowskie, potwierdza niepowtarzalny charakter prawa jazdy. Jako warunek wstępny pozwalający na zbadanie zachowania przez kandydata innych warunków nałożonych przez tę dyrektywę, warunek miejsca zamieszkania określający państwo członkowskie wydające ma zatem szczególne znaczenie w stosunku do innych warunków nałożonych przez tę dyrektywę.

71 Zatem bezpieczeństwo drogowe mogłoby być zagrożone, gdyby ten warunek miejsca zamieszkania nie był przestrzegany w odniesieniu do osoby, wobec której zastosowano środek polegający na ograniczeniu, zawieszeniu, cofnięciu lub unieważnieniu uprawnienia do kierowania w rozumieniu art. 8 ust. 4 dyrektywy 91/439.

72 Wynika z tego, że gdy można stwierdzić, wprawdzie nie na podstawie informacji pochodzących z państwa członkowskiego przyjmującego, lecz na podstawie zapisów w samym prawie jazdy lub innych niepodważalnych informacji pochodzących z państwa członkowskiego wydającego, że warunek miejsca zamieszkania nałożony przez art. 7 ust. 1 lit. b) dyrektywy 91/439 nie został spełniony przy wydaniu tego prawa jazdy, państwo członkowskie przyjmujące, na którego terytorium wobec posiadacza tego prawa jazdy zastosowano środek polegający na cofnięciu wcześniejszego prawa jazdy, może odmówić uznania uprawnienia do kierowania wynikającego z prawa jazdy wydanego później przez inne państwo członkowskie poza okresem zakazu ubiegania się o nowe prawo jazdy.

73 Biorąc pod uwagę powyższe rozważania na przedstawione pytania należy odpowiedzieć, iż art. 1 ust. 2, art. 7 ust. 1 i art. 8 ust. 2 i 4 dyrektywy 91/439 należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one temu, aby państwo członkowskie, w okolicznościach takich jak mające miejsce w postępowaniach przed sądami krajowymi, odmówiło uznania na swoim terytorium uprawnienia do kierowania wynikającego z prawa jazdy wydanego później przez inne państwo członkowskie poza okresem zakazu ubiegania się o nowe prawo jazdy nałożonego na zainteresowaną osobę, a zatem ważności tego prawa jazdy, dopóki jego posiadacz nie spełni warunków wymaganych w tym pierwszym państwie członkowskim do wydania nowego prawa jazdy w następstwie cofnięcia wcześniejszego prawa jazdy, w tym badania zdolności do kierowania potwierdzającego, że nie istnieją już powody uzasadniające to cofnięcie. W tych samych okolicznościach przepisy te nie sprzeciwiają się temu,

aby państwo członkowskie odmówiło uznania na swoim terytorium uprawnienia do kierowania wynikającego z prawa jazdy wydanego później przez inne państwo członkowskie, jeżeli na podstawie zapisów w nim zamieszczonych lub innych niepodważalnych informacji pochodzących z państwa członkowskiego wydającego wiadome jest, że gdy to prawo jazdy zostało wydane, jego posiadacz, wobec którego na terytorium pierwszego państwa członkowskiego zastosowano środek polegający na cofnięciu poprzedniego prawa jazdy, nie miał normalnego miejsca zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego wydającego.

W przedmiocie możliwości tymczasowego zawieszenia uprawnienia do kierowania wynikającego z prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie

74 Poprzez pytanie trzecie sąd krajowy w sprawie C-329/06 w istocie dąży do ustalenia, czy art. 1 ust. 2 i art. 8 ust. 2 i 4 dyrektywy 91/439 należy interpretować w ten sposób, że po cofnięciu prawa jazdy przez swe organy administracyjne państwo członkowskie może, w interesie bezpieczeństwa drogowego, tymczasowo zawiesić uprawnienie do kierowania wynikające z prawa jazdy wydanego później przez inne państwo członkowskie, gdy to ostatnie państwo zawiadomi, że przeprowadzi badanie zasad wydania tego nowego prawa jazdy, co mogłoby prowadzić do jego cofnięcia.

W przedmiocie znaczenia pytania

75 W swych uwagach na piśmie w sprawie C-329/06 rząd niemiecki twierdzi, że w wyniku stanowiska wyrażonego przez Republikę Czeską w piśmie z dnia 14 marca 2006 r. powołanym w pkt 32 niniejszego wyroku, według którego to państwo członkowskie nie cofnęło prawa jazdy A. Wiedemannowi, niniejsze pytanie prejudycjalne nie jest już istotne.

76 Należy przypomnieć, że w ramach postępowania, o którym mowa w art. 234 WE, opartego na całkowitym rozdziale zadań sądów krajowych i Trybunału, jedynie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i na którym spoczywa odpowiedzialność za przyszły wyrok, należy — przy uwzględnieniu okoliczności konkretnej sprawy — zarówno ocena, czy do wydania wyroku jest mu niezbędne uzyskanie orzeczenia prejudycjalnego, jak i ocena znaczenia pytań, które zadaje Trybunałowi. W konsekwencji, jeśli postawione pytania dotyczą wykładni prawa wspólnotowego, Trybunał jest co do zasady zobowiązany do wydania orzeczenia (zob. w szczególności wyroki z dnia 13 marca 2001 r. w sprawie C-379/98 PreussenElektra, Rec. s. I-2099, pkt 38; z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie C-341/05 Laval un Partneri, Zb.Orz. s. I-11767, pkt 45, oraz z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie C-450/06 Varec, Zb.Orz. s. I-581, pkt 23).

77 Jednakże Trybunał orzekł również, że w szczególnych okolicznościach, w celu zweryfikowania swojej własnej kompetencji, to do niego należy zbadanie okoliczności, w jakich sąd krajowy kieruje do niego wniosek (ww. wyrok w sprawie Varec, pkt 24 i powołane tam orzecznictwo). Odmowa udzielenia odpowiedzi na pytanie prejudycjalne postawione przez sąd krajowy jest możliwa w szczególności, gdy wnioskowana wykładnia prawa wspólnotowego w sposób oczywisty nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem sporu przed sądem krajowym lub gdy problem ma charakter hipotetyczny (zob. w szczególności ww. wyroki w sprawie Preussen-Elektra, pkt 39, oraz w sprawie Laval un Partneri, pkt 46).

78 W niniejszej sprawie rząd niemiecki nie kwestionuje kompetencji Trybunału w chwili wszczęcia procedury prejudycjalnej. Ogranicza się on bowiem do stwierdzenia, że niniejsze pytanie straciło znaczenie w wyniku pisma czeskiego ministra transportu z dnia 14 marca 2006 r., ponieważ w piśmie tym podano do wiadomości ostateczną odmowę organów czeskich wszczęcia postępowania w sprawie cofnięcia czeskiego prawa jazdy będącego przedmiotem postępowania przed sądem krajowym.

79 Jednakże to do sądu krajowego, a nie do Trybunału, należy ocena znaczenia tego pisma w celu ustalenia, czy zawiera ono taką odmowę. W każdym razie tylko do tego sądu należy ustalenie, czy w świetle wydarzeń, o których został on poinformowany po wydaniu postanowienia odsyłającego, odpowiedź na pytanie prejudycjalne stała się nieistotna dla rozstrzygnięcia zawisłego przed nim sporu.

80 Wynika z tego, że należy udzielić odpowiedzi na niniejsze pytanie prejudycjalne.

Co do istoty

81 Należy przede wszystkim stwierdzić, że ponieważ na podstawie dyrektywy 91/439 państwo członkowskie jest zobowiązane do uznania prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie, skuteczność wzajemnego uznawania praw jazdy byłaby zagrożona, gdyby to pierwsze państwo członkowskie mogło decydować o zawieszeniu uprawnienia do kierowania wynikającego z tego prawa jazdy, podczas gdy to drugie państwo członkowskie badałoby zasady jego wydania.

82 W takim przypadku, nawet jeżeli to badanie mogłoby prowadzić do cofnięcia danego prawa jazdy, tymczasowe zawieszenie uprawnienia do kierowania wynikającego z tego prawa jazdy byłoby oparte na domniemaniu jego bezprawności, co nie jest zgodne z orzecznictwem Trybunału powołanym w pkt 53 niniejszego wyroku, według którego posiadanie prawa jazdy wydanego przez państwo członkowskie każde inne państwo członkowskie powinno uważać za stanowiące dowód, że posiadacz tego prawa jazdy w dniu jego wydania spełniał warunki wydania prawa jazdy przewidziane przez dyrektywę 91/439.

83 Państwo członkowskie, które po zastosowaniu środka cofnięcia prawa jazdy wobec danej osoby, na podstawie przepisów tej dyrektywy jest zobowiązane do uznania prawa jazdy wydanego później tej osobie przez inne państwo członkowskie, nie może zatem zawiesić uprawnienia do kierowania wynikającego z tego nowego prawa jazdy.

84 Jednakże gdy, zgodnie z drugą częścią odpowiedzi zawartej w pkt 73 niniejszego wyroku, państwo członkowskie wyjątkowo ma prawo odmówić uznania ważności

prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie, to pierwsze państwo członkowskie jest a fortiori uprawnione do zawieszenia uprawnienia do kierowania posiadaczowi tego prawa jazdy, podczas gdy drugie państwo członkowskie przeprowadza badanie zasad jego wydania, w szczególności w odniesieniu do zachowania warunku miejsca zamieszkania nałożonego przez art. 7 ust. 1 lit. b) dyrektywy 91/439, co mogłoby ewentualnie skutkować cofnięciem tego prawa jazdy.

85 Ponadto, jak zostało stwierdzone w pkt 66 niniejszego wyroku, należy przypomnieć, że na podstawie art. 8 ust. 2 dyrektywy 91/439 państwo członkowskie może stosować swoje przepisy krajowe dotyczące ograniczania, zawieszania, cofania lub unieważniania prawa jazdy posiadaczowi prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie z powodu zachowania zainteresowanego po wydaniu tego prawa jazdy.

86 W świetle powyższych rozważań na pytanie trzecie postawione w sprawie C-329/06 należy odpowiedzieć, że art. 1 ust. 2 i art. 8 ust. 2 i 4 sprzeciwiają się temu, aby państwo członkowskie, które zgodnie z tą dyrektywą jest zobowiązane do uznania uprawnienia do kierowania wynikającego z prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie, tymczasowo zawiesiło to uprawnienie, podczas gdy to ostatnie państwo członkowskie bada zasady jego wydania. Natomiast w tych samych okolicznościach przepisy te nie sprzeciwiają się, aby państwo członkowskie postanowiło zawiesić to prawo jazdy, gdy z zapisów w nim zamieszczonych lub z innych niepodważalnych informacji pochodzących z tego innego państwa członkowskiego wynika, że warunek miejsca zamieszkania nałożony przez art. 7 ust. 1 lit. b) tej dyrektywy nie był spełniony w chwili wydania tego prawa jazdy.

W przedmiocie kosztów

87 Dla stron postępowania przed sądami krajowymi niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tymi sądami, do

nich zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

1) **Artykuł 1 ust. 2, art. 7 ust. 1 i art. 8 ust. 2 i 4 dyrektywy Rady 91/439/EWG z dnia 29 lipca 1991 r. w sprawie praw jazdy zmienionej rozporządzeniem (WE) nr 1882/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 września 2003 r. należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one temu, aby państwo członkowskie, w okolicznościach takich jak mające miejsce w postępowaniach przed sądami krajowymi, odmówiło uznania na swoim terytorium uprawnienia do kierowania wynikającego z prawa jazdy wydanego później przez inne państwo członkowskie poza okresem zakazu ubiegania się o nowe prawo jazdy nałożonego na zainteresowaną osobę, a zatem ważności tego prawa jazdy, dopóki jego posiadacz nie spełni warunków wymaganych w tym pierwszym państwie członkowskim do wydania nowego prawa jazdy w następstwie cofnięcia wcześniejszego prawa jazdy, w tym badania zdolności do kierowania potwierdzającego, że nie istnieją już powody uzasadniające to cofnięcie.**

   W tych samych okolicznościach przepisy te nie sprzeciwiają się temu, aby państwo członkowskie odmówiło uznania na swoim terytorium uprawnienia do kierowania wynikającego z prawa jazdy wydanego później przez inne państwo członkowskie, jeżeli na podstawie zapisów w nim zamieszczonych lub innych niepodważalnych informacji pochodzących z państwa członkowskiego wydającego wiadome jest, że gdy to prawo jazdy zostało wydane, jego posiadacz, wobec którego na terytorium pierwszego państwa członkowskiego zastosowano środek polegający na cofnięciu poprzedniego prawa jazdy, nie miał normalnego miejsca zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego wydającego.

2) **Artykuł 1 ust. 2 i art. 8 ust. 2 i 4 dyrektywy 91/439 zmienionej rozporządzeniem nr 1882/2003 sprzeciwiają się temu, aby państwo członkowskie, które**

zgodnie z tą dyrektywą jest zobowiązane do uznania uprawnienia do kierowania wynikającego z prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie, tymczasowo zawiesiło to uprawnienie, podczas gdy to ostatnie państwo członkowskie bada zasady jego wydania. Natomiast w tych samych okolicznościach przepisy te nie sprzeciwiają się, aby państwo członkowskie postanowiło zawiesić to prawo jazdy, gdy z zapisów w nim zamieszczonych lub z innych niepodważalnych informacji pochodzących z tego innego państwa członkowskiego wynika, że warunek miejsca zamieszkania nałożony przez art. 7 ust. 1 lit. b) tej dyrektywy nie był spełniony w chwili wydania tego prawa jazdy.

Podpisy